ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳು

(ಕವನ ಸಂಕಲನ)

■ ಡಾ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ

ಕನ್ನಡ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ
ರಾಮದುರ್ಗ-೫೯೧೧೨೩. ಜಿ. ಬೆಳಗಾವಿ

ಸ್ತ್ರೀ ಸಂ–ವೇದನೆಗಳು

(ಕವನ ಸಂಕಲನ)

'ಬಸವ ಸಂಜಾತೆ'

ಡಾ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ

ಎಂ.ಎ.,ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ಸಿ.ಎಸ್. ಬೆಂಬಳಗಿ ಕಲಾ, ಶಾ ಎಂ.ಆರ್.ಪಿ. ವಿಜ್ಞಾನ ಹಾಗೂ

ಜಿ.ಎಲ್.ರಾಠಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ

ರಾಮದುರ್ಗ, ಜಿ. ಬೆಳಗಾವಿ

೨೦೧೪

ಕನ್ನಡ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ

ರಾಮದುರ್ಗ –೫೯೧ ೧೨೩ ಜಿ.ಬೆಳಗಾವಿ

ಸ್ತ್ರೀ ಸಂ–ವೇದನೆಗಳು (ಕವನ ಸಂಕಲನ)

ಡಾ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ ಎಂ.ಎ.,ಪಿಎಚ್.ಡಿ.ಸಿ.ವಾಯ್.ಡಿ.(ಯೋಗ)
ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಸಿ.ಎಸ್. ಬೆಂಬಳಗಿ ಕಲಾ, ಶಾ ಎಂ.ಆರ್.ಪಿ.ವಿಜ್ಞಾನ
ಜೆ.ಎಲ್.ರಾಠಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ
ರಾಮದುರ್ಗ–೫೯೧೧೨೩ ಜಿ.ಬೆಳಗಾವಿ

ಪ್ರಕಾಶಕರು: ಕನ್ನಡ ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ 'ಬಸವಬೆಳಗು'
ಮಹಾಂತೇಶ ನಗರ
ರಾಮದುರ್ಗ–೫೯೧೧೨೩

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ – ೨೦೦೦
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ– ೨೦೧೪

ಪ್ರತಿಗಳು–೧೦೦೦ ಪುಟಗಳು : ೪೮ + xvi

ಮುಖಪುಟ ವಿನ್ಯಾಸ : ರವೀಂದ್ರ ವಿಶ್ವಜ್ಞ, ಧಾರವಾಡ

ಬಳಸಿದ ಪೇಪರ : 70 ಜಿ. ಎಸ್. ಎಮ್. ಮ್ಯಾಪ್ಲಿಥೋ

ಬೆಲೆ : (ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿಗಳು) ₹ : ೨೦–೦೦

ಮುದ್ರಕರು:
ರಾಜಶ್ರೀ ಪ್ರಿಂಟಿಂಗ್ ಪ್ರೆಸ್,
ತಡಕೋಡ ಗಲ್ಲಿ, ಧಾರವಾಡ
ಮೊ : 9741270385

ಅರ್ಪಣೆ

ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ
ಅನುಭವಿಸಿದ
ವೇದನೆಯನ್ನೇ
ವಿನೋದವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ
ದಗ್ಧೆಯರಿಗೆ !
ವಿದಗ್ಧೆಯರಿಗೆ !!
ಮುಗುದೆಯರಿಗೆ !!!

– ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ

ಮುನ್ನುಡಿ

ರಾಮದುರ್ಗದ ಬೆಂಬಳಗಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಶ್ರೀಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ **'ಬಸವ ಸಂಜಾತೆ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಕೃತಿ ರಚನೆ ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದು ಶರಣರ ಹಾಗೂ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತೆ ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಕವನಗಳನ್ನೂ ಆಗಾಗ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಇದೀಗ ಸಂಗ್ರಹ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಓದುಗರ ಕೈಗಿಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹಿಂಜರಿಕೆಗೆ ಯಾವ ಕಾರಣವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಿಸಲು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ ಈ ಕವನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಎರಡು ಮಾತು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ವಾಸ್ತವ ಜೀವನದ ವೇದನೆಗಳು ಕವಿಯ ಭಾವದ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವೇದನೆಗಳಾಗಿ ಶಬ್ದರೂಪದಲ್ಲಿ ನಿವೇದನಗೊಂಡಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಕವನದ ರೂಪ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಗ್ರಹದ ಹೆಸರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗೆ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚವಾದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪದ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಧ್ವನಿಯೂ, ಸೌಮ್ಯವಾಗಿಯಾದರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹ. ಸ್ತ್ರೀ- ಪುರುಷ- ಸಮಾಜದ ಸೀಮಿತವಲಯದಲ್ಲಿಯೇ ಭಾವನೆ ಸುತ್ತಾಡಿದಂತೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಭಾವೋದ್ರೇಕಕ್ಕೆ ಎಡೆಕೊಡದೆ ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅವು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸಬಲ್ಲವು. ಬದುಕಿನ ಚಿಂತನೆಯೊಡನೆ ಆತ್ಮವಲೋಕನ, ಆತ್ಮವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೂ ಕೆಲವು ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಒದಗಿದ್ದು ವಿಡಂಬನೆಯನ್ನು ಹಿತಮಿತವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ರೂಪಕ-ಸಂಕೇತಗಳಲ್ಲಿ ಸಂವೇದನೆ ಒಡಮೂಡಿದಾಗ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಅಂಥ ಕವನಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಗುಣವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲವು.

ಮುಂದೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಪದ್ಯದ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮೇಲಿನ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕ ನಿದರ್ಶನ ದೊರೆಯಬಹುದು.

ಹೆಣ್ಣು ಸಂಸಾರದ ಕಣ್ಣೆಂದೇ
ಅವಳ ಅರಿವಿನ ಕಣ್ಣು ಕಳೆವ ಜನ
ಸಂಸಾರದ ನೊಗ ಹೊತ್ತು
ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ ಸುಸ್ತು ಗಾಣದೆತ್ತು
ಕಣ್ಬಿಟ್ಟಾಗ ಗಾಣಿಗರ ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ
ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ಪುರಸತ್ತು?

('ಹೆಣ್ಣು-ಶಕ್ತಿ-ದೇವಿ')

ಕಾಯಿಯಾಗುವ ಕನಸಿನಲಿ ಹೂ ನಗುತ್ತಿತ್ತು
ಬದುಕು ಹಿಂಗ ಅಂತ ಖುಷಿಪಡುವಲ್ಲಿ
ಹಸಿರು ಹಾರಿ ಹೋಗಿತ್ತು
ಚಿಗುರು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿತ್ತು

('ಕನಸಿನ ಹೂ ಬಾಡಿತ್ತು')

ವೇಷದ ಮರೆಯ ವಿಲಾಸಕ್ಕಿಂತ
ಸಹಜ ಬದುಕು ಲೇಸು ಅಲ್ಲವೆ?
....
ಸಿದ್ಧ ಬುದ್ಧರಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ ರಾಯನೇ

('ಸಾರ್ಥಕ ಬದಕು')

ಮುಖದೆದುರು ಮಾತಿನ ಮುತ್ತನುದುರಿಸುವವರು
ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಗತ್ತು ಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಂಚುವವರು
....
ಕೈ ಮುಗಿದು ಕತ್ತು ಹಿಡಿವ ಇಕ್ಕುಳಗಳು
ನಕ್ಕು ನಲಿಸುವ ಠಕ್ಕು ನರಿಗಳು
ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ

('ಠಕ್ಕು ನರಿಗಳು')

ಮುಕ್ತವಾದ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳಿಗೆ
ಮೈಮನ ಬಿಚ್ಚಿ
ಭಾವನೆಗಳ ಹೂವುಗಳನರಸಿ

ಸಮತೆಯ ಪರಿಮಳ ಸೂಸ ಬಯಸುವ
ನಾವು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ
ಬರಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲ

('ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲ')

ನನ್ನೊಳಗಿನ ಪ್ರಚಂಡವಾದ
ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಶಕ್ತಿ
ನನ್ನ ಸುತ್ತಲು ಬೇರು ಬಿಟ್ಟ
ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎದುರಿನಲಿ
ಮಳೆಗಾಲದ ಪಟಾಕ್ಷಿಯಂತೆ
ಧ್ವನಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ

('ಮಳೆಗಾಲದ ಪಟಾಕ್ಷಿ')

'ಸ್ತ್ರೀ ಸಂ-ವೇದನೆಗಳು' 'ಸೋಗು', 'ಆದರ್ಶ ವರ ಮಹಾಶಯ', 'ಸಾಗರ-ಒರತೆ', 'ಯಂತ್ರದ ತುಕಡಿಗಳು', 'ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇಳಿಯಬೇಡಿ' ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಕವನಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟು ಪರಿಣಾಮದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಡಿಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ 'ನಾರಿ ಕುಲದ ಅರಿವಿನ ಗುರು' ಕವನ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಬಂದಿರುವದು ಔಚಿತ್ಯಪೂರ್ಣ ವಾಗಿರುವಂತೆಯೇ ಬಾಲ್ಯಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳ ಸೊಗಸನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತ ಚಿಗಳಿಯಂತೆ ಸವಿಯುವ 'ಬರಿ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ' ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಒದಗಿದೆ. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದ ಮೇಲೂ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುವದು ಅಗತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಲಯಗಾರಿಕೆಯ ಬಂಧದಲ್ಲಿ ಗಾಡಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಿದ ಬುಗುರಿಯಂತೆ ಕವನವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಕಲೆಯ ಕಸಬುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಕವಯಿತ್ರಿ ರೂಢಿಸಿಕೊಂಡಷ್ಟೂ ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ರಚನೆಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲರೆಂಬ ಭರವಸೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವರಿಗೆ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತೇನೆ.

ಧಾರವಾಡ
೨೬-೧೨-೨೦೦೦

– ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

ಶುಭ ಹಾರೈಕೆ

ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ ಅವರು ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಅವರು ಬಸವತತ್ವಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಅನುರೂಪವಾದ ಬಾಳು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಲ್ಯಾಣನಾಡಿನ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಲ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಅವರು ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಧಾನಿಯೆಂದೆನಿಸಿರುವ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಸಂಗವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸಿ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬಸವತತ್ವ ನಿಷ್ಠರೂ, ಶರಣಾನುಭವ ಸಂಪನ್ನರೂ ಆಗಿರುವ ಪ್ರೊ.ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಅವರ ಕೈಹಿಡಿದು ಸತಿ–ಪತಿಗಳೊಂದಾಗಿ ಲಿಂಗಮೆಚ್ಚಿ ಅಹುದಹುದೆನ್ನುವಂತೆ ಬಾಳು ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಳೆದ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ರಾಮದುರ್ಗದ ಶ್ರೀ ಸಿ.ಎಸ್. ಬೆಂಬಳಗಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಇವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ ಎಂದೆನಿಸಿದ್ದಾರೆ. **'ಬಸವಸಂಜಾತೆ'** ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಅನೇಕ ಕವನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ತಮ್ಮ ಅಂತರಂಗದ ಭಾವದೀಪ್ತಿಯನ್ನು ಬೆಳಗಿದ್ದಾರೆ. 'ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ' ಎಂಬ ಮುಕುಟವನ್ನಿರಿಸಿ ಅನೇಕ ವಚನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ವಚನಗಳು, ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯ ವಚನಗಳು, ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ವಚನಗಳನ್ನು ವಿಷಯ ಔಚಿತ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದನೆಯ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಎತ್ತಿ ತೋರಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಮತ್ತು ಷಣ್ಮುಖ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮಹಾಮಾನವತಾವಾದಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮನೋಜ್ಞವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ವಿಮೋಚನೆ ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಎನ್ನುವ ಇವರ ವಿಚಾರಪ್ಲುತವಾದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮೌಲಿಕವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ಅರ್ವಾಚೀನ ಕಾವ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಸ್ಖಲಿತವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಇವರಿಗೆ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜೀವ ಜೀವಾಳವಾಗಿದೆ. ಶರಣಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಚಾರ, ಶರಣ ತತ್ವ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಅವರು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಇತರರಿಗೆ ಅನುಕರಣೀಯರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ, ಶರಣರ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಗಲೇ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಅವರು ಇದೀಗ ತಮ್ಮ ಕವನ ಸಂಕಲನ 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳು' ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಭಿನಂದನೀಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ಸಹಜ ಗುಣವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಭರವಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಕವಿಯಿತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆನ್ನುವದನ್ನು ಸಹೃದಯ ಓದುಗರು ಗುರುತಿಸದೇ ಇರಲಾರರೆಂದು ನನ್ನ ವಿಶ್ವಾಸ.

ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಅವರು ವಚನಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆಗಳಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿರ್ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವಂತೆ, ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿಗೆ, ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸ್ಪಂದಿಸುವ ಮಿಂಚು ಇಲ್ಲಿಯ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆಂದು ನನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆ. ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಂತಃ ಸ್ಫುರಿತ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಆಕಾರ ಕೊಡಲಿ, ಸಹೃದಯರ ಉಡಿಗೆ ಸುರಿಸಲಿ ಎಂದು ಶುಭ ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಧಾರವಾಡ
೨೫-೧೨-೨೦೦೦

ಶ್ರೀ ಬಿ. ವಿ. ಗುಂಜೆಟ್ಟಿ
(ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು)

ಹಾರೈಕೆ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದೆಸೆಯಿಂದಲೂ ಅಧ್ಯಯನಶೀಲತೆ ಹಾಗೂ ಶರಣತತ್ತ್ವಗಳತ್ತ ಆಸಕ್ತಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ ಅವರ ಇಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಕವನಗಳು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕನ ಮೇರು ಸದೃಶ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಯ ವಿವಿಧ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪಾರಂಪರಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನತನದ ಅರಿವನ್ನೇ ಮರೆತು ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಯಾಗುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸೊಲ್ಲನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ ಮಹಿಳಾ ಜೀವನದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ, 'ಹೆಣ್ಣು ಶಕ್ತಿ-ದೇವಿ', 'ಕನಸಿನ ಹೂವುಬಾಡಿತ್ತು', 'ಗೂಡಿನ ಹಕ್ಕಿಯ ಆಸೆ' ಹಾಗೂ 'ಮಳೆಗಾಲದ ಪಟಾಕ್ಷಿ' ಮುಂತಾದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿತವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾವಾಗ ಒತ್ತೆ ಇಡುವರೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆತಂಕ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಕವಿಯಿತ್ರಿ ಪೌರಾಣಿಕ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವೈರುಧ್ಯತೆಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯ 'ಬದುಕಿನ ಬಂಡಿ ಪಯಣ'ದ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ, ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕಿನ ಹಂಬಲವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಒಳಿತಿನ ಹಾರೈಕೆ, ಅವರ ಕೆಲ ಕವನಗಳ ಸ್ಥಾಯಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಮಯ ಸಾಧಕರನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುವಲ್ಲಿ 'ಗೊರಲಿಗಳು', 'ಠಕ್ಕು ನರಿಗಳ'ಂಥ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವೆನಿಸುತ್ತವೆ.

ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಲಿ, ಇನ್ನೂ ಉತ್ತಮವಾದ ಸಂಕಲನಗಳನ್ನು ನೀಡಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರೊ. (ಶ್ರೀಮತಿ) ಹಸನಬಿ ಎಂ. ಬೀಳಗಿ

ಧಾರವಾಡ
೨೫-೧೨-೨೦೦೦

ಆಶಯ

ಸಂವೇದನಾಶೀಲ ಮಹಿಳೆ ಇಂದು ತನಗೆ ದೊರೆತ ಶಿಕ್ಷಣ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಮಾನತೆ, ಅವಕಾಶ, ಪ್ರೇರಣೆಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ದಕ್ಕಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನೊಳಗಿನ ಅತ್ಯಂತ ಆಪ್ತ, ಅನನ್ಯ, ಸಂಕೀರ್ಣಭಾವನೆ, ಕನಸು ಕಲ್ಪನೆಗಳಿಗೂ ಮುಕ್ತ, ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. 'ಹೆಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ, ಭಾವನೆಗಳಿವೆ ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದರೂಪ ತೊಡಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಅವಳಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಕೊರಳು ನೀಡುವ ಶಕ್ತಿ ಅವಳಿಗಿಲ್ಲ' ಎಂದೊಮ್ಮೆ ಉದ್ಗರಿಸಿದ ಶೇಕ್ಸಪೀಯರನ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಹುಸಿಗೊಳಿಸಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಂದು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೊಸ ಹೊಸ ತಂತ್ರ, ಶೈಲಿ, ಭಾಷಾಬಳಕೆಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾದ ಸ್ವಂತಿಕೆ, ಪ್ರೌಢಿಮೆಗಳಿಂದ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಥ ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಮತ್ತೊಂದು ಮಂಗಳ ಪ್ರವೇಶ 'ಬಸವಸಂಜಾತೆ' ಶ್ರೀಮತಿ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ ಅವರದು.

ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಮೊದಲ ಮತ್ತು ಗಮನಾರ್ಹ ಕವನ ಸಂಕಲನ 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಂ–ವೇದನೆಗಳು' ಅವರ ಅಂತರಂಗದ ಅನೇಕ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ, ನೇರ ಅನಿಸಿಕೆ, ನಿಲವು ಒಲವುಗಳಿಗೆ ಶಬ್ದರೂಪ ತೊಡಿಸಿದ ಕೃತಿ. ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಕ್ರೋಶ, ಕನಸು ಹೆಣೆವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಅನುಕಂಪೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪ್ರೀತಿ, ವೈಚಾರಿಕ ತಂತಿಯ ಮೇಲೆ ವ್ಯರ್ಥ ಸರ್ಕಸ್ಸು ನಡೆಸದೇ ವಾಸ್ತವದೊಡನೆ ರಾಜೀಯಾಗಿಬಿಡುವ ಭಾವಾವೇಶ, ಹಳವಂಡ, ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಇತ್ಯಾದಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸಹಜ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕವಿಯಿತ್ರಿಯರು ಸರಳ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯದ ಮಧುರ ನೆನಪು, ತಾರುಣ್ಯದ ಬಣ್ಣದ ಕನಸು, ದಾಂಪತ್ಯದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅನ್ಯೋನ್ಯತೆ, ಹಂಬಲ ಹಾರೈಕೆಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಿಲ್ಲದೇ ಸ್ತ್ರೀ ಕುಲದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅನುಭವಗಳಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತವೆ. ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಕವಿಯಿತ್ರಿಯರ ಯೋಚನೆ,

ಚಿಂತನೆಗಳು ಸಾತ್ವಿಕತೆಯ ದೀಕ್ಷೆ ತೊಟ್ಟು ವಿಜೃಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಆಕ್ರೋಶ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ದನಿ ತನ್ನ ಬಿರುಸತನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತವೆ, ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಉತ್ಸುಕತೆಯಿಂದ ಪಯಣಬೆಳೆಸಿರುವ ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಮೊದಲ ಹೆಜ್ಜೆಯಾದ ಈ ಕೃತಿ ಅವರೊಬ್ಬ ಭರವಸೆಯ ಕವಯಿತ್ರಿ ಅನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿನುಡಿಯುತ್ತದೆ.

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಳವಾದ ಅಧ್ಯಯನ, ಚಿಂತನ ಮಂಥನ ಮಾಡಿರುವ ಪ್ರೊ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರಿಗೆ ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಉಂಟು. ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದ ಸತ್ಯ-ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ 'ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವ' ಅನ್ನುವ ಅಂಕಿತದೊಂದಿಗೆ ರಚಿಸಿದ ಕೆಲ ವಚನಗಳನ್ನು ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಗೃಹಿಣೀ ಜೀವನದ ಬವಣೆ, ಅವರಿವರು ಅವಳನ್ನು ಕಂಡ ಬಗೆ, ನಾರಿಯರನ್ನು ಶೋಷಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಿದ ಶರಣರ ಸ್ಮರಣೆ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳು ಬಿಂಬಿತವಾಗಿವೆ. ಕೆಲ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ, ದುಶ್ಚಟಗಳ ಖಂಡನೆ, ಡಾಂಭಿಕ ಗುರುಹಿರಿಯರ ವಿಡಂಬನೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿವೆ. ವಚನ ರಚನೆಯ ಗತಿ ಇವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಇವರ ವಿಡಂಬನಾ ಪ್ರಧಾನ ವಚನಗಳು ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾಗಿವೆ.

ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮನವರ ಭಾವತೀವ್ರತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಲಿ, ಅನುಭವ ಪ್ರಪಂಚ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ವಿಜೃಂಭಿಸಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸುವೆ.

ಡಾ. ಗುರುದೇವಿ ಹುಲೆಪ್ಪನವರಮಠ
ಎಂ.ಎ.,ಪಿಎಚ್.ಡಿ.

ಬೆಳಗಾವಿ
೨೫-೧೨-೨೦೦೦

ಕವಯಿತ್ರಿಯ ನಿವೇದನೆ

ಇಂದು ಕಲ್ಯಾಣನಾಡು ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬೀರಗಿ (ಬಿ) ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ. ನನ್ನ ತಂದೆ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯ ಮಾಸ್ತರರು. ಅವರು ಅಂದಿನ ಕಾಲದ ಹೈದರಾಬಾದ ನಿಜಾಮ ಪ್ರಾಂತದ ಆಡಳಿತ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ಹಿರೇಮಠದ ಚೆನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಮಠದ ಕನ್ನಡ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ಅಪ್ಪನವರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಓದು ಬರಹ ಕಲಿತವರು. ರಜಾಕರ ಹಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಪೂಜ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಭಾಲ್ಕಿ ತೊರೆದು ನೂರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಸೊಲ್ಲಾಪುರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಾಯತ ಹಾಸ್ಟೇಲದಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಓದಿದವರು. ಪೋಲೀಸ ಆ್ಯಕ್ಶನ್ ನಂತರ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಮೋಚನೆಗೊಂಡಾಗ ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿ, ಕನ್ನಡ ಶಾಲಾ ಮಾಸ್ತರ ಆದವರು. ಉರ್ದು, ಮರಾಠಿ, ತೆಲುಗು, ಭಾಷೆಗಳ ದಟ್ಟ ಪ್ರಭಾವದ ನಡುವೆಯೂ ಕನ್ನಡ ಕಲಿತು, ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಕರಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದವರು.

ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣದ ವರುಷ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಜನಿಸಿದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಮಗಳು 'ಕನ್ನಡ ಓದಬೇಕು, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು, ಕನ್ನಡದ ಅಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಬೇಕು, ಕನ್ನಡ ಸೇವೆ ಮಾಡಬೇಕು' ಎಂಬುದು ತಂದೆಯವರಿಗೆ ಉತ್ಕಟ ಆಶೆ. ನನಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಿಗಲೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಗಿದ ನಂತರ ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿದರು. ಧಾರವಾಡದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಿಂದ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪಾಸಾಗಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಧಾನ ವಿಷಯ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಿ.ಎ. ಪದವಿ ಪಡೆದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಎಂ.ಎ., ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಯೋಗ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉನ್ನತ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಪಾಸಾದೆ (೧೯೭೯), ಮುಂದೆ ೧೯೮೦ರಲ್ಲಿ ರಾಮದುರ್ಗದ ಬೆಂಬಳಗಿ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಉಪನ್ಯಾಸಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡೆ.

ಧಾರವಾಡದ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ, ಪರಿಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದ ಪರಿಸರ, ಹೆಸರಾಂತ ಕವಿಗಳು, ನಾಟಕಕಾರರು, ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು, ವಿಮರ್ಶಕರು ಇವರ ದರ್ಶನ, ಅವರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೇಳುತ್ತಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಓದುತ್ತ ಬೆಳೆದೆ, ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ಹಿರೇಮಠದ ಅಪ್ಪನವರ, ವಿಜಾಪುರ ಜ್ಞಾನಯೋಗಾಶ್ರಮದ ಪೂಜ್ಯರ ಪ್ರಭಾವ. ಅನಂತರ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಆಶ್ರಮದ ಹಾಗೂ ನವಕಲ್ಯಾಣ ಮಠದ ಪೂಜ್ಯರ ಸಾನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದು ಶರಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದಲೇ ವಚನ ಬರೆಯುವ, ಕವನ ಬರೆಯುವ, ಭಾಷಣ ಮಾಡುವ ಹವ್ಯಾಸ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಲೇಖಕಿಯರ ಸಂಘದ ಆಜೀವ ಸದಸ್ಯೆಯಾಗಿದ್ದು, ಅನೇಕ ಸಭೆ, ಸಮಾರಂಭ, ಸಮ್ಮೇಲನಗಳಿಗೆ ಹಾಜರಾಗಿ ಹಿರಿಯ ಕವಿಯಿತ್ರಿಯರ ಒಡನಾಟ ಅವರ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆಲಿಸುತ್ತಾ ಬಂದೆ, ಅವರೆಲ್ಲರ ಪ್ರೀತಿ-ವಿಶ್ವಾಸಗಳಿಗೆ ಚಿರಋಣಿಯಾಗಿರುವೆ.

"ಬಸವ ಸಂಜಾತೆ ಬೀದರ" ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಆಗಾಗ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕವನ ಸಂಕಲನ ತರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ 'ಬಯಚಿಟ್ಟ ಬಯಕೆ'ಯಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿತ್ತು. ಇಂದು 'ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೇಗಳು' ಎಂಬ ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಮೂಲಕ ಬಯಕೆ ಈಡೇರಿದೆ.

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಕವಿಗಳೂ, ಹಿರಿಯರೂ ಆಗಿರುವ ಶ್ರೀಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಅವರು 'ಮುನ್ನುಡಿ' ಬರೆದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ವಿದ್ಯಾಗುರುಗಳೂ, ಅನುಭಾವಿ ಕವಿಗಳೂ, ವಿಮರ್ಶಕರೂ ಆಗಿರುವ ಡಾ. ಗುರುಲಿಂಗ ಕಾಪಸೆ ಅವರು 'ಬೆನ್ನುಡಿ' ಬರೆದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಗುರುಗಳಾದ ಪ್ರೊ. ಬಿ.ವ್ಹಿ. ಗುಂಜೆಟ್ಟಿ ಅವರು ಹಾಗೂ ಪ್ರೊ. (ಶ್ರೀಮತಿ) ಹಸನಬಿ ಎಂ. ಬೀಳಗಿ ಅವರು ಶುಭ ಹಾರೈಕೆ ಬರೆದು ಆಶೀರ್ವದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶರಣೆ ಸಹೋದರಿ ಡಾ. ಗುರುದೇವಿ ಹುಲೆಪ್ಪನವರಮಠ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬರೆದು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅನಂತ ಶರಣುಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುವೆ.

ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಕಾರಣೀಕರ್ತರಾದ ನನ್ನ ಪತಿ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಣ್ಣ ಲಂಗೋಟಿ ಅವರಿಗೂ, ಮುಖಪುಟದ ವಿನ್ಯಾಸ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಕಲಾವಿದ ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಬಸಲಿಂಗಯ್ಯ ಕಣಕಾಲಮಠ ಅವರಿಗೂ, ಡಿ.ಟಿ.ಪಿ. ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಪ್ರೇಮಲತಾ ಶಿಂಧೆ ಅವರಿಗೂ, ರಾಜಶ್ರೀ ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಶ್ರೀ ತಡಕೋಡ ಬಂಧುಗಳಿಗೂ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಓದಿ ಆನಂದಿಸಿದ ಚಿ. ನೀಲಾಂಬಿಕೆ, ಚಿ. ಚೆನ್ನಬಸವ ಅವರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ರಾಮದುರ್ಗ
೨೯-೧೨-೨೦೦೦

'ಬಸವ ಸಂಜಾತೆ'
ಡಾ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ

◆◆◆

ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ ಸಂದೇಶ

ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ
ಮೃಗಗಳಿಗೆ ಅಂಜಿದಡೆಂತಯ್ಯಾ !
ಸಮುದ್ರದ ತಡಿಯಲೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ,
ನೊರೆತೆರೆಗಳಿಗಂಜಿದಡೆಂತಯ್ಯಾ !
ಸಂತೆಯೊಳಗೊಂದು ಮನೆಯ ಮಾಡಿ,
ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ನಾಚಿದಡೆಂತಯ್ಯಾ !
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನದೇವ ಕೇಳಯ್ಯಾ,
ಲೋಕದೊಳಗೆ ಹುಟ್ಟಿರ್ದ ಬಳಿಕ
ಸ್ತುತಿ ನಿಂದೆಗಳು ಬಂದಡೆ
ಮನದಲ್ಲಿ ಕೋಪವ ತಾಳದೆ,
ಸಮಾಧಾನಿಯಾಗಿರಬೇಕು.

ಪರಿವಿಡಿ

೧. ನಾರಿಕುಲದ ಅರಿವಿನ ಗುರು
ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ

ನಿರ್ಮಲ-ಸುಮತಿಗೆ ಅರಳಿದ ಅರಳುಮಲ್ಲಿಗೆ
ಅನುರೂಪ ವರನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ತವಕ
ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ
ಹರನೇ ಗಂಡನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಉತ್ಕಟ ಹಂಬಲ ನಿನಗೆ
ಅಪೂರ್ವ ಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿಯ ಪಡೆವ ಬಯಕೆ ಅರಸ ಕೌಶಿಕನಿಗೆ
ವಿರಾಗದ ಪ್ರಖರ ಬೆಳಕಿಗೆ ರಾಗದ ದೀಪದ ಹುಳ
ಶೀಲ ತಪಗಳ ಸಾತ್ವಿಕ ಹಂಬಲೊಂದೆಡೆ
ಕಾಮ ಸುಖದ ಆತುರ ತೃಷೆ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ
ರಾಜಾಜ್ಞೆಗೆ ಹೆದರದ ಅಪ್ರತಿಮ ಧೀರೆ,
ಕಾಮದ ಚಿಂತೆಯ ಕೌಶಿಕನ ಬಿಸುಟು
ಹೊರಟೆ ದಿಗಂಬರದ ದಿವ್ಯಾಂಬರವನುಟ್ಟು
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿದ ಪ್ರೇಯಸಿ
ನಡೆದೆ ಅನುಭಾವಿ ಶರಣರ ಸಂಗವನರಸಿ
ಅಲ್ಲಮಾದಿ ಶರಣರಿಂದ ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆದ ಷೋಡಸಿ
ಕಾಮಾದಿಗಳ ಸುಟ್ಟುರುಹಿದ ತಪಸಿ
ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯದ ಅಧಿದೇವತೆ
ಕಲ್ಯಾಣದ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಕಣ್ಮಣಿ
ಅಪ್ಪ ಬಸವರ ಮೋಹದ ಮಗಳೆ

ಅವ್ವ ನೀಲಮ್ಮಳ ಪ್ರೇಮದ ಪುತ್ಥಳಿಯೆ
ನಿನಗಿಲ್ಲ ಬೇರೆ ವಿಷಯದ ಗೀಳು
ಪ್ರಭುದೇವ ತಲೆಬಾಗಿದ ಅಕ್ಕರೆಯ ಅಕ್ಕ
ನಿನಗಾರು ಹೇಳು ಈ ಲೋಕದಿ ಸರಿತೂಕ?
ಶರಣರ ಮಂಡೆಗೆ ಹೂವು ತಂದ ಹೆಮ್ಮಗಳು
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನನ ಕಂಡು ಕಣ್ದೆರೆದವಳು
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆದ ಶರಣ ಸತಿ
ನಿನ್ನ ಬದುಕಿಗಿಲ್ಲ ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಚ್ಯುತಿ!
ನಾರಿ ಕುಲದ ಅರಿವಿನ ಗುರು ನೀನು
ಮನಸಾರೆ ಬಾಗುವೆನು ನಿನ್ನಡಿಗೆ ನಾನು.

೨. ಸ್ತ್ರೀ ಸಂ–ವೇದನೆಗಳು

ಒಂದೆಡೆ –
ಥಳಕು ಫಳಕಿನ ಸೀರೆ ರವಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ
ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಓಡಾಡುವ ಮಹಿಳೆಯರು !
ಚೂಡಿ ಮಿಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಸೆಳೆವ ನಡಿಗೆಯಲಿ
ಹರಿದಾಡುವ ಹದಿಹರೆಯದ ಹುಡುಗಿಯರು!!
ವ್ಹೀಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಮೂಡಲು ಗಡಬಡಿಸುವ
ಬೆಡಗಿಯರು !!!
ಮುಳ್ಳು ಪೊದೆಯಂತೆ ಕೆದರಿದ ತಲೆಗಳು
ವಿಧವಿಧದಾಕಾರದ ಗಂಟಾಗಿ, ಕಗ್ಗಂಟಾಗಿ
ಎಲ್ಲೋ ಹೊಕ್ಕು ಎಲ್ಲೋ ತೇಲಿ
ಕ್ಲಿಪ್‌ಗಳಡಿಯಲಿ ಗಪ್ಪಾದ ಕೇಶ ಸುರುಳಿ !
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಬ್ಯಾಂಡುಗಳಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ
ಶಾವಿಗೆ ಎಸಳಿನಂತೆ ಇಳಿಬಿದ್ದ ಕೇಶರಾಶಿ!!
ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಎತ್ತರದ ಶಿಖರಕ್ಕೇರಿದ ಗರ್ವದಲಿ
ನಕ್ಕು ನಲಿವ ಮಲ್ಲಿಗೆ –ಗುಲಾಬಿಗಳು!!!
ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ –
ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು
ಪ್ರಬಂಧ ಮಂಡಿಸುವ ಪ್ರಬುದ್ಧ ಪ್ರೌಢೆಯರು!
ತಿಂಡಿಯ ಭಾರಕ್ಕೆ, ವಿಷಯದ ಗಾಂಭೀರ್ಯಕೆ
ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ತಲೆದೂಗುವವರು ಕೆಲವರು!!

ಅದೋ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ –
ಹಲವು ಕಾಸ್ಮೆಟಿಕ್ಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ
ಮದುವೆ ಮನೆಯ ಗೋಡೆಗಳಂತೆ
ಕ್ರೀಮ್‌ನಿಂದ ಸಾರಿಸಿದ ಮುಖಗಳು !
ಲಿಪ್‌ಸ್ಟಿಕ್ ಬಳಿದ ತುಟಿಗಳು!!
ಪಟ ಪಟನೆ ಒಣಗಿದೆಲೆಯಂತೆ ಉದುರುವ
ಸ್ತ್ರೀ–ಸಂ–ವೇದನೆಯ ಮಾತುಗಳು!!!
ತಲುಪಬಹುದೇ ಇದೆಲ್ಲಾ –
ಹರಿದ ಸೀರೆಗೆ ಹಲವು ತೇಪೆ ಹಾಕಿ
ಭಾರಹೊತ್ತು ಹಾರಿಹೋದ ಕೂದಲಿನ ತಲೆ
ಮುಚ್ಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವ ನಮ್ಮವರಿಗೆ!
ದುಡಿದ ದುಡಿಮೆಗೆ ಕಡಿಮೆ ಕೂಲಿ
ಪಡೆದರೂ ನುಡಿಯೊಡೆಯದವರಿಗೆ !!
ಬದುಕಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಅನುಭವಿಸಿದ
ವೇದನೆಯನ್ನೇ ವಿನೋದವಾಗಿಸಿಕೊಂಡ
ದಗ್ಧೆಯರಿಗೆ, ವಿದಗ್ಧೆಯರಿಗೆ
ಮುಗುದೆಯರಿಗೆ!!!

○

೩. ಹೆಣ್ಣು –ಶಕ್ತಿ–ದೇವಿ

ಹೆಣ್ಣು ಸಂಸಾರದ ಕಣ್ಣೆಂದೇ
ಅವಳ ಅರಿವಿನ ಕಣ್ಣು ಕಳೆವ ಜನ
ಸಂಸಾರದ ನೊಗ ಹೊತ್ತು
ಸುತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ಸುಸ್ತು ಗಾಣದೆತ್ತು
ಕಣ್ಬಿಟ್ಟಾಗ ಗಾಣಿಗನ ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ
ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಿದೆ ಪುರಸತ್ತು?
ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಮಗುಚುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ
ಒಂಭತ್ತು ಸಲ ಊಠ–ಭೈಠ
ಏನೋ ಬರೆಯುವಸ್ಫೂರ್ತಿ ಬಂದ ಘಳಿಗೆಗೆ
ಮನೆ ಜನರ ಬೇಕು ಬೇಡಗಳ ಹಾವಳಿ
ಕರ್ತವ್ಯದ ಕರೆಗಂಟೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ
ಏಕಾಗ್ರತೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ನಿಲ್ಲುವುದುಂಟೆ?
ಹೆಣ್ಣು ಆದಿಶಕ್ತಿ, ದೇವಿ
ಅಹುದಹುದು
ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆರುವ ಶಕ್ತಿ!
ದಕ್ಷಿಣೆ, ವರ ಎರಡೂ ಕೊಡುವ ದೇವಿ !!

೪. ಎಚ್ಚರಿಕೆ

ಮಮತೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳು
ನಿನ್ನ ಹಾರಲು ಬಿಡುತ್ತವೆಯೇ?
ಮಮತೆ ವಾತ್ಸಲ್ಯಗಳ
ಕೋಳ ಕಳಚಿ ಹಾರಿದೆನೆಂದೆಯಾ,
ಬೇಡರ ಪಡೆಯ ಪುಷ್ಪಬಾಣಗಳ
ಮಧುರ ಪರಿಮಳ
ಮೃದುವಾಗಿ ಸೆಳೆದೀತು,
ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ತುಳಿದೀತು
ಎಚ್ಚರಿಕೆ!
ತಪ್ಪಿದರೆ ಕೆಂಪು ದೀಪದ ಕೆಳಗೆ
ಪಾತರಗಿತ್ತಿಯಾದೀಯಾ?
ತಂದೂರಿ ಮೇಲೆ ಬೇಯುವ
ಮಾಂಸವಾದೀಯಾ
ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಲಿ ಕೊಚ್ಚಿಹೋದಿಯಾ?
ಎಚ್ಚರಿಕೆ ! ಬಲು ಎಚ್ಚರಿಕೆ !!

○

೫. ಕನಸಿನ ಹೂವು ಬಾಡಿತ್ತು

ನಾ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ
ಎಷ್ಟು ಹಸಿರಿತ್ತು ಚಿಗುರಿತ್ತು
ಕಂಡದ್ದನೆಲ್ಲ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಕುಡಿ ಹರಡಿತ್ತು.
ಕಾಯಿಯಾಗುವ ಕನಸಿನಲಿ ಹೂ ನಗುತ್ತಿತ್ತು.
ಬದುಕು ಹಿಂಗ ಅಂತ ಖುಷಿಪಡುವಲ್ಲಿ
ಹಸಿರು ಹಾರಿಹೋಗಿತ್ತು,
ಚಿಗುರು ಚೆಲ್ಲಾಪಿಲ್ಲಿಯಾಗಿತ್ತು,
ಕುಡಿ ಹರಿದು ನೆಲಕ್ಕುರುಳಿತ್ತು,
ಕಾಯಿಯಾಗುವ ಕನಸಿನ ಹೂವು
ಬಾಡಿತ್ತು.

O

೬. ಬದುಕು

ಹಗಲು ರಾತ್ರಿ ಚಕ್ರದುರುಳಿನಲಿ
ಚಲಿಸುತಿಹ ಬಾಳ ಬಂಡಿ
ನೊಗಕೆ ಹೂಡಿದ ಜೋಡಿ ಎತ್ತುಗಳು
ನೊಗಕೆ ಹೆಗಲು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ದಾಣದವರೆಗೆ
ನಿರಂತರ ಪಯಣ
ಡೊಗ್ಗಾಲು ಹಾಕಿದರೆ
ಬಾಲ ಮುರಿದು ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ
ಓಡಿಸುವುದೇ ಕಾಲನಿಯಮ
ಸಂಜೆ ವಿಶ್ರಾಂತಿ
ಮೇವು ನೀರು ಹಾಕಿ
ಪ್ರೀತಿಲೆ ಮೈ ಸವರಿ
ಮುದ್ದಿಡೆ ನಾಳಿನ ಪಯಣಕ್ಕೆ ಅದೇ
ಡಿಜೈಲ್ ಪೆಟ್ರೋಲ್
ಮುದಿ ಎತ್ತು ಮುಗ್ಗರಿಸಿ
ಮೂಲೆ ಸೇರಿದರೆ
ಹೊಸ ಜೋಡಿ
ತೈಯಾರ, ಬಂಡಿಯ ಪಯಣ
ನಿಂತೇ ಇಲ್ಲ, ನಿಲ್ಲೋದೂ ಇಲ್ಲ.

○

೭. ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕು

ಮುಗ್ಧ ಹೃದಯ ಮಾರುಹೋಗಿ
ಹಲವು ಸುಂದರ ಕನಸುಗಳ ಹೆಣೆಯಿತು
ಉದರವೈರಾಗ್ಯವೆಂದು ಹಳಿಯದಿರು ನಲ್ಲ
ದುಃಖತಪ್ತ ಪರಮ ಪವಿತ್ರ ನಲ್ಲೆಯ
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕನಸು ಕುಣಿಯುತಿಹವು ಬಲ್ಲೆಯಾ
ಕನಸುಗಳೆಲ್ಲಾ ನನಸಾಗುವಂತೆ ಸಹಾಯ ನೀಡಲೊಲ್ಲೆಯಾ?
ವೇಷದ ಮರೆಯ ವಿಲಾಸಕ್ಕಿಂತ
ಸಹಜ ಬದುಕು ಲೇಸು ಅಲ್ಲವೇ?
ಕಾವಿ ಮರೆಯ ಕಾಮಕ್ಕಿಂತ
ತ್ಯಾಗ ಭೋಗ ಸಮನ್ವಯ ಸೊಗಸು ಎನಿಸೋದಿಲ್ಲವೆ?
ಸಿದ್ಧ ಬುದ್ಧರಾಗದಿದ್ದರೂ ಕೇಡಿಲ್ಲ ರಾಯನೇ
ಶುದ್ಧ ಹೃದಯರಾದರೆ ಸಾಕು ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕಿಗೆ
ಬಿರುದಾಂಕಿತರೆಲ್ಲ ನಾಚಿ ನೀರಾಗುವಂತೆ
ಸರಳ ಸಾರ್ಥಕ ಬದುಕುವ ಶಕ್ತಿ ಇರಲಿ ನಮಗೆ.

೮. ಬದುಕಿನ ವಿಪರ್ಯಾಸ

ಬದುಕಿದೊಂದು ವಿಪರ್ಯಾಸ !
ಅರಿಯದ ದೂರ್ವಾಸನ ಘೋರಶಾಪ !!
ನಿರಪರಾಧಿ ಜೀವಿಗಳ ಶಬ್ದರಹಿತ ಶೋಕ !!!
ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮೃದುಮಧುರ ಮಲ್ಲಿಗೆಗೆ
ಅರ್ಥಹೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿ ಹಿಡಿದು
ಹಿಸುಕಿ ಹಿಸುಕಿ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿದೆ ಮೆಲ್ಲಗೆ!
ಸ್ವಂತ ಉಸಿರಿಗಾಗಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿರುವ ದೃಶ್ಯ
ನೋಡುವವರ ಕರುಳಿಗೂ ಮೂಡಿಸುತ್ತಿದೆ ಆಕ್ರೋಶ
ಆದರೆ ಶಿಖಂಡಿ ಎದುರು ಭೀಷ್ಮ ತಲೆ ಬಾಗಿದಂತೆ
ಎಂತೆಂಥವರೂ ಸಹ ಸೋತು ಬೆನ್ನಿತ್ತರು!
ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೊಳಚೆಯಲ್ಲೇ ಮೊಳೆದುದಕೆ
ಸ್ವಚ್ಛಂದದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಸೊಗಸಾದ ಬಯಲು
ಮಲ್ಲಿಗೆಯನು ಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಸುಕುವ
ಕಪಿಗೆ ಬಲು ಹರುಷ!
ಇದೇ ಬದುಕಿನ ವಿಪರ್ಯಾಸ!!

೦

೯. ಗೊರಲಿಗಳು

ಸಪ್ಪೆ ತಿನ್ನುವ ಬೈರಾಗಿಗೆ
ಉಪ್ಪು ತಿನ್ನುವ ಆಸೆ
ಉಪ್ಪು ಸಿಕ್ಕರೆ ತುಪ್ಪ ಹಪ್ಪಳ
ಜೊತೆಗೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ನೆನೆವಂತೆ
ಬೆವರಿಳಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿ ಸಿಗುವ ಬಂಡವಾಳ
ದುಡಿಮೆ ಬೇರನ್ನೇ ಸೊಳಿಸೋದು ಆಶ್ಚರ್ಯ!
ಉಗುರು ತೋರಿದರೆ ಬೆರಳು ನುಂಗೋ ಜನ
ಎಳಿ ಕೊಟ್ಟರ ಹಚ್ಚಡ ನುಂಗೋ ಜನ
ಕಷ್ಟಪಡದೆ ಮೃಷ್ಟಾನ್ನ ಬಯಸೊ ಜನ
ಹೆಣ್ಣು ಕೊಟ್ಟವರ ಹೆಸರ ಮೇಲೆ
ಫಸಲು ಬೆಳೆಯೋ ಗೊರಲಿಗಳು.

೧೦. ಮುಖವಾಡದ ಬದುಕು

ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯ ಮಹಲಿನಲ್ಲಿ
ಕೃತಿ ರತ್ನ ಕಳೆದುಹೋದ ಅನುಭವ
ಮೊಂಡು ಧೈರ್ಯದ ಮಾತಿನ ಹೊಳೆ
ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬತ್ತಿಹೋದ ಅನುಭವ
ಹಣೆಪಟ್ಟಿ ಕೊರಳ ಉರುಳು
ಬರ್‍ತಾ ಬರ್‍ತಾ ಬಂಡವಾಳ ಇಲ್ಲದ ಬಡಾಯಿ
ಕೊನೆಕೊನೆಗೆ ಉಸಿರೇ ನಿಂತ ಅನುಭವ
ನಾನು ತೊಟ್ಟ ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ
ಕಳಚಿ ನಗ್ನಳಾಗುವ ಆಸೆ
ಸುತ್ತಲಿನ ಜನ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿ
ಕಲ್ಲೆಸೆದು ಕೊಂದಾರು ಎಂಬ ಭಯಕ್ಕೆ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಮುಖವಾಡ ಧರಿಸಿ
ನಾಟಕವಾಡಲು ತಯಾರಾಗುತ್ತೇನೆ
ಬದುಕಲು ಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

೦

೧೧. ಸೋಗು

ನನ್ನ ಹೆಜ್ಜೆ ನಾನೇ ಇಡುವ ಸೋಗು
ಪತಿವ್ರತೆಯ ಸೋಗು ಪಾವನಳ ಸೋಗು
ಪರಮತ್ಯಾಗಿಯ ಸೋಗು ಮಹಾಯೋಗಿಯ ಸೋಗು
ಶರಣ–ಸಾಧು–ಸನ್ಯಾಸಿಯ ಸೋಗು
ಸ್ನಾನ ಪೂಜೆಯ ಸೋಗು ಪ್ರಸಾದಿಯ ಸೋಗು
ಹೊತ್ತು ಮೀರಿದರೆ ಊಟದ ಕೂಗು
ಮಾತು ಮಾತಿಗೂ ಕಾಯಕದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ
ತುತ್ತು ತುತ್ತಿಗೂ ಬೆವರಿನ ಅಭಿಷೇಕ
ಪಾದೋದಕ–ಪ್ರಸಾದಗಳಿಗೆ ಕ್ಯೂ ನಿಂತವರ ಸೋಗು
ಮಸೀದಿ ಉರುಳಿಸಿ ಮಂದಿರ ಕಟ್ಟುವ ಸೋಗು
ಮಂದಿರ ಉರುಳಿಸಿ ಮಸೀದಿ ಕಟ್ಟುವ ಸೋಗು
ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಸೋಗುಗಳು
ಈ ಸೋಗುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಬೇಗೆ ಇಟ್ಟು
ಬೂದಿಮಾಡಿ ಬೂದಿಯಾಗಿ
ಬದುಕುವ ಆಸೆ ನನಗೆ.

೦

೧೨. ಆದರ್ಶ ವರ ಮಹಾಶಯ

ನಾನೊಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ವರ
ನನಗೆ ಬಡಿದಿಲ್ಲ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಗರ
ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಸೂಟು ಬೂಟು
ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಸೈಟು
ನನಗೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅದ್ದೂರಿಯ ಮದುವೆ
ಹತ್ತು ತೊಲೆ ಬಂಗಾರಕ್ಕೆ ಮಾವ ಏಕಿಷ್ಟು ಕುದಿವೆ?
ನಾನೇನು ಅಲ್ಲ ಪಡಪೋಸಿ ಪೋಕರಿ
ಕೊಡಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಒಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ನೌಕರಿ
ಮದುವೆ ಆಗಿ ಮನೆಮಾಡಲು ನನಗಿಲ್ಲ ತಕರಾರು
ಮನೆ ನಡೆಸೊ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ನಿಮ್ಮದು ಇದು ನನ್ನ ಕರಾರು
ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ ಹುಡುಕಿದರೂ ಸಿಗೋದಿಲ್ಲ ನನ್ನಂಥ
ಪದವೀಧರ
ತಿಳೀತಿಲ್ಲರಿ ನಾನೊಬ್ಬ ಆದರ್ಶ ವರ
ಹೌದೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ಮಾವ
ಮದವಿ ಮುಗಿಯೋದರಲ್ಲಿ ಆದ ಹುಚ್ಚಬಾವ!

೧೩. ತಕ್ಕು ನರಿಗಳು

ಮುಖದೆದುರು ಮಾತಿನ ಮುತ್ತನುದುರಿಸುವವರು
ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಗತ್ತುಗಾರಿಕೆಯಿಂದ ಹೊಂಚುವವರು
ಬಾಳಕೊಳಗುಳದಿ ಅರ್ಧಸತ್ಯವನುಸುರುವ
ಧರ್ಮರಾಜರುಗಳು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.
ದುಡಿದು ಉಣ್ಣುವವರಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡವರಿಲ್ಲ.
ದೇವರ ಪೂಜೆಯೇ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲ
ಎಂಬುವರನು ಗಡಿಯ ದಾಟಿಸುವ
ಕೊಂಡಿ ಮಂಚಣ್ಣಗಳು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.
ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಷವಿತ್ತು ಖುಷಿಪಡುವ ಕುಹಕಿಗಳು
ಸದ್ದುಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೊ ಬಿದ್ದು ಗದ್ದುಗೆ ಏರಿ ಸದಾ
ಸುದ್ದಿಯೊಳಗಿರಬಯಸುವ ಸೋಗಲಾಡಿಗಳು
ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ.
ಮೌನ ಮುಗ್ಧತೆಯಿಂದ ಗುರಿ ಎಡೆಗೆ ಸಾಗುವವರ
ಕಾಲೆಳೆದು ಕೆಳಗೆ ತುಳಿದು ಮೇಲೇಳಬಯಸುವ
ಮಹನೀಯರು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ
ಕೈಮುಗಿದು ಕತ್ತು ಹಿಡಿವ ಇಕ್ಕುಳಗಳು
ನಕ್ಕು ನುಂಗುವ ತಕ್ಕು ನರಿಗಳು
ಸುತ್ತಮುತ್ತಲು ಈಗಲೂ ಇದ್ದಾರೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ.

೧೪. ಸಾಗರ–ಒರತೆ

ಸಾಗರ : ಪುಟ್ಟ ಒರತೆಯೇ
ನೀನೇನು ಮಹಾ ನನ್ನ ಮುಂದೆ?
ಒರತೆ: ಏನು ರಾಜ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ನೀಲಿಮಸಾಗರ
ಅನಂತ ಅಪಾರ ದಿಟ್ಟಿ ಹರಿದಲ್ಲಿಗೆ
ನೊರೆ ತೆರೆಗಳ ಅಬ್ಬರ ಆರ್ಭಟ
ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳು ಅಪಾರ ಆಳತಳ
ರುಚಿ ಉಪ್ಪು ಕಟು
ಉಪ್ಪಿಲ್ಲದೇ ರುಚಿ ಇಲ್ಲ
ಆದರೇನಂತೆ ಉಪ್ಪೇ ಊಟವಲ್ಲ
ತುಸು ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಸೊಗಸಿಲ್ಲ
ನೀನು ರತ್ನಾಕರ! ಆದರೇನಂತೆ?
ಮನುಕುಲದ ದಾಹ
ತಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿ ನಿನಗಿಲ್ಲ
ಜೊತೆಗೆ ಮೊಸಳೆ ತಿಮಿಂಗಿಲ
ಭಯಂಕರ ಬಿರುಗಾಳಿ
ಚಂಡಮಾರುತದ ಭಯ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ನಿನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿದವರಿಗೆ
ವಿಹಾರಿಗಳಿಗೆ ಅದ್ಭುತ ರಮ್ಯ ಆನಂದ
ನಿನ್ನಂತೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಮುತ್ತು ರತ್ನಗಳಿಲ್ಲ
ರಾಜ ಗಾಂಭೀರ್ಯವಿಲ್ಲ
ಅಬ್ಬರದ ಅಲೆಗಳಿಲ್ಲ
ಮೊಸಳೆ ತಿಮಿಂಗಿಲ ಮುನ್ನವೇ ಇಲ್ಲ.
ಬಿರುಗಾಳಿ ಚಂಡಮಾರುತಗಳಿಗೆಡೆಯಿಲ್ಲ
ನನ್ನ ನಂಬಿ ನೀರಡಿಸಿ ಬಂದವಗೆ
ಜೀವ ತುಂಬುವ ಜಲ
ನಾನು ಪುಟ್ಟ ಒರತೆ ಆದರೂ
ನನಗಿಲ್ಲ ಆನಂದದ ಕೊರತೆ!

೦

೧೫. ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲ

ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ
ಭದ್ರವಾಗಿರಿಸಲು ಬಯಸುವವರ
ಸಂದೇಹದ ಕಿಚ್ಚಿನಲಿ ಸದಾ ಬೇಯುವವರ
ಮರ್ಯಾದೆ ಮುಸುಕಿನಲಿ
ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿ ಸಾಯುವ ಮುನ್ನ
ಪ್ರೀತಿ ರಕ್ಷಣೆಗಳ ಮುದ್ರೆ ಹೊತ್ತ
ಬಂಧನದ ಗೋದ್ರೇಜ ಕೀಲಿಗಳ
ಮುರಿದು, ಕಳಚಿ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳ
ಘೋಷಾ ಮುಸುಕುಗಳ ಹರಿದೊಗೆದು
ಮುಕ್ತವಾದ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕುಗಳಿಗೆ
ಮೈಮನ ಬಿಚ್ಚಿ
ಭಾವನೆಗಳ ಹೂವುಗಳನರಳಿಸಿ
ಸಮತೆಯ ಪರಿಮಳ ಸೂಸ ಬಯಸುವ
ನಾವು ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸುವ
ಬರಿ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲ.

೧೬.ಯಂತ್ರದ ತುಕಡಿಗಳು

ಇತ್ತೀಚೆ ನನ್ನ ಮನೆ-ಮನದ ತುಂಬೆಲ್ಲಾ
ಏಕಾಕಿತನ, ಮೌನ, ಪರಕೀಯತೆ
ಅವ್ವ ಬಂದಳೋ ಅವ್ವ ಬಂದಳೋ ಎಂದು
ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುವ
ಕೇಕೇ ಹಾಕಿ ನಕ್ಕುನಗಿಸುವ
ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಬಿಡುವು
ಚಿನ್ನ ಬಂಗಾರಿ, ಮುದ್ದುಕಂದ ಎಂಬುದು
ಮರೆಯಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳಾದವು.
ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಮರೆಯಲ್ಲಿ
ಅವಿತುಕೊಂಡ ಮುಖಗಳು
ಕೆಲಸದಲಿ ಚಲಿಸುವ ದೇಹಗಳು
ಸೋತು ನಿದ್ರೆಯಲಿ ನೆಲಸೇರುವ ಮೈಗಳು
ಒಂದು ಯಂತ್ರದ ತುಕಡಿಗಳು
ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸೇರಿದಂತೆ
ಈ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ನಾನ್ಯಾವ ತುಕಡಿ?

೦

೧೭. ಹೆಚ್ಚು –ಯಾರು?

ಕಣ್ಣ ರಕ್ಷಿಸುವ ಕಣ್ಣೆವೆಗಳು ನಾವು
ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡದಿರಿ
ಕಲ್ಲು ಮುಳ್ಳುಗಳಿಂದ
ಪಾದ ರಕ್ಷಿಸುವ ಪಾದರಕ್ಷೆಗಳು ನಾವು
ಅಟ್ಟ ಹಾಸದಿ ಮೆಟ್ಟಲೇಳದಿರಿ.
ಹಸಿದ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸೋತ ಮನಕೆ
ಪ್ರೇಮ ಜಲವೆರೆವ ಚಿಲುಮೆಗಳು ನಾವು
ಬತ್ತಿಸಲು ಭ್ರಮಿಸದಿರಿ.
ಬಾಳ ಬಾಗಿಲಿನ ಹಸಿರು ತೋರಣ ನಾವು
ಹರಿದು ಚೆಲ್ಲದಿರಿ
ಹಸಿರೆ ಉಸಿರಲ್ಲವೆ !
ನಾವಿದ್ದರೆ ನೀವು
ನೀವಿದ್ದರೆ ನಾವು
ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಯಾರು ?

೧೮. ಗಣಪ ಹಾಲು ಕುಡಿದ !

ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗಣಪತಿ ಹಾಲುಕುಡಿದ ಸುದ್ದಿ
ಕ್ಷಣಕಾಲ ಭ್ರಮೆಗೊಂಡಿತ್ತು ಎಂತೆಂಥವರ ಬುದ್ಧಿ
ಹೌದು ನಮ್ಮ ಓಣಿ ಗಣಪನೂ ಹಾಲು ಕುಡಿದ
ಕುಡಿದ ಹಾಲು ಕಕ್ಕಲಿಲ್ಲ.
ರಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಂಸವಾಗಿ ಹಾಲುಗಲ್ಲವಾಗಿ
ಕುತೂಹಲ ಸೂಸುವ ಅರಳಿದ ಕಂಗಳಾಗಿ
ಕಂಡವರ ಕಣ್ಮನಕೆ ಖುಷಿಯಾಗಿ
ತಡೆಯದೆ ಎತ್ತಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟ ನಾರಿಯರ
ಸೀರೆಯೆಲ್ಲ ತೊಯ್ಸಿಬಿಟ್ಟ
ನಮ್ಮ ಓಣಿಯ ಪುಟ್ಟ
ಆದರೆ ಸುದ್ಧಿಯಾದ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದ
ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ಗಣಪಗಳು
ಕುಡಿದದ್ದು ಕರಗಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ
ಹಾಲಿಗೆ ಹಾಲೇ ಕಕ್ಕಬೇಕೆ? ಛೇ
ಅದನ್ ಕಂಡು ಭ್ರಮೆಗೊಂಡ
ನಮ್ಮಂಥವರಿಗೆ ದೇವರು
ಬ್ರೇನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇ ದಂಡ !

○

೧೯. ಮಳೆಗಾಲದ ಪಟಾಕ್ಷಿ

ನನ್ನೊಳಗಿನ ಅಸಹನೆ ಆಸೆ ರೋಷ
ತಳಮಳ ತಾಕಲಾಟಗಳೆಲ್ಲ
ವ್ಯಕ್ತಗೊಳ್ಳುವ ಮುನ್ನ
ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆ ಬತ್ತುವಂತೆ
ಬತ್ತಿಹೋಗುತ್ತವೆ.
ಬಯಕೆಯ ಮೀನುಗಳೆಲ್ಲ
ಚಡಪಡಿಸಿ ಸ್ತಬ್ದವಾಗುತ್ತವೆ.
ನನ್ನೊಳಗಿನ ಪ್ರಚಂಡವಾದ
ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಶಕ್ತಿ
ನನ್ನ ಸುತ್ತಲು ಬೇರು ಬಿಟ್ಟ
ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಎದುರನಲಿ
ಮಳೆಗಾಲದ ಪಟಾಕ್ಷಿಯಂತೆ
ಧ್ವನಿ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ
ಇರುವಂತೆ ತೋರುವ
ಅವಕಾಶಗಳೆಲ್ಲ
ಕಣ್ಣು ಕಟ್ಟಿ ಕೈಯಾಗ ಕನ್ನಡಿ ಕೊಟ್ಟಾಂಗ
ಬಾಯಿಗೆ ಮುಸುಕಿ ಹಾಕಿ ಕರುವ
ಮೇಯಲು ಬಿಟ್ಟಾಂಗ
ಇದ್ದೂ ಇಲ್ಲದ್ದಾಂಗ..

೦

೨೦. ಗೂಡಿನ ಹಕ್ಕಿಯ ಆಸೆ

ಪುಟ್ಟ ಗೂಡಿನ ಹಕ್ಕಿಮರಿಗೆ
ಸ್ವಚ್ಛಂದ ನೀಲಿಯ ಆಗಸದಿ
ಹಾರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ
(ಆದರೆ)
ರೆಕ್ಕೆಗಳು ಬಲಿಯದ ಮುನ್ನವೆ
ಭದ್ರವಾದ ಉಕ್ಕಿನ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ಬಂಧಿ
ಒಡೆಯ ನೀಡುವ ಹಣ್ಣು ಮೆದ್ದು
ಮಾತು ಕಲಿತು ಗೋಣು ಕುಣಿಸಿ
ಉಲಿಯುತ್ತ
ಪ್ರಾಣಿದಯಾಪರಿ ಒಡೆಯನ
ತಲೆ ತೋಳು ತೊಡೆಗಳ ಮೇಲೆ
ಚೆನ್ನಾಟವಾಡಿ
ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅರಗಿಣಿಯಾಗಿ
ಆಗಸದಿ ಹಾರಬೇಕೆಂಬ
ಬಯಕೆ, ರೆಕ್ಕೆಗಳ ನೆನಪೇ
ಹಾರಿಹೋಗಿದೆ!

೦

೨೧. ಕರಗಿ ಮರೆಯಾಗುವಿಕೆ

ಕರೆವ ಕೈಗಳೆಷ್ಟೋ
ಸನ್ನೆ ಮಾಡುವ ಕಣ್ಣುಗಳೆಷ್ಟೋ
ಗುಡುಗು ಸಿಡಿಲುಗಳಿಲ್ಲದೆ
ಸುರಿವ ಮಳೆಯ ಸದ್ದು
ವಟಗುಟ್ಟುವ ಬಾಯಿಗಳು
ಹಲವು ದೃಶ್ಯಗಳ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ
ಹರಿದಾಡುವ ಹುಚ್ಚು ಮನಸ್ಸು
ಚಂಡಿ ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಅದರ ಗುಣ
ಅದನು ಮುದ್ದಿಸಿ ರಮಿಸಿ ಲಲ್ಲೆಗರೆದು
ಮುದ್ದಿನ ಗಿಣಿಯೇ ಚೆಲ್ವ ಕೋಗಿಲೆಯೇ
ಎಂದು ಬೇಕಾದ ಅಚ್ಚಿಗೆ ಎರಕಹೊಯ್ದು
ತನಿಖೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ
ಸಂತೆಯ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ
ಕರಗಿ ಮರೆಯಾಗುವುದು
ಖಂಡಿತ.

೨೨. ಪುರುಷ ದ್ವಂದ್ವ

ನಾನೇ ಪ್ರಮುಖ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ
ಒಣ ಅಹಮ್ಮಿನ ಅಟ್ಟಹಾಸ
ರಕ್ಷಿತಳು, ನೀನು ಅಬಲೆ
ರಕ್ಷಕ, ನಾನು ಬಲಶಾಲಿ
ಎಂಬ ಒಣಕಲು ಠೀವಿ
ರಕ್ಷಿಸುವವನು ಅವನೇ
ಭಕ್ಷಿಸುವವನೂ ಅವನೇ
ಹಾಯುವ ಪುರುಷನೀತ
ಕಾಯುವ ಪರಾಕ್ರಮಿ ಈತ
ಯಾವಾಗಲೂ ಪುರುಷ
ವಿರೋಧಾಭಾಸಗಳ ಮೊತ್ತ !

○

೨೩. ನೆನೆಯದ ಕಾಳು

ಕೆಲವು ಕಾಳು ಹೀಂಗ ಇರುತಾವಲ್ಲಾ
ನೀರಾಗ ಹಾಕಿದರೆ ನೆನೆಯೋದಿಲ್ಲ
ಕುಕ್ಕರನಲ್ಲೂ ಕುದಿಯೋದಿಲ್ಲ
ಹಸಿದು ಊಟಕೆ ಕುಳಿತರೆ
ತುತ್ತಿನಾಗ ಬಂದು ಕಟಂ ಎಂದು
ರಸಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ತರುವವು ಕುಂದು
ಸಿಟ್ಟು ಬಂದು ಬೀಸುಕಲ್ಲಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ
ನುಚ್ಚಾಯಿತೇ ವಿನಃ ಬ್ಯಾಳಿ ಆಗಲಿಲ್ಲ !
ಆದರೂ ನಾನು ಬಿಡ್ತೀನಾ
ನುಚ್ಚು ನೆನೆಸಿ ಪಲ್ಯ ಮಾಡಿ
ಮೃದುವಾಗಿ ಮೆಲ್ಲುತ್ತೇನೆ, ಆನಂದಿಸುತ್ತೇನೆ.

○

೨೪. ಗುರಿಮುಟ್ಟುವ ಆಶೆ

ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಸಹಭಾಗಿಗಳು
ಸ್ನೇಹಿತರು ಸದಾ ಸಿದ್ಧರು
ನಿಶೆಯಲ್ಲಿ ನಶೆ ಏರಿಸಿ
ಕಿಸೆ ಖಾಲಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ
ಕಾಡಿ ಬೇಡಿ ಮಜಾ ಮಾಡಿ
ಬೆನ್ನು ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆ
ಸರಿದು ಹೋಗುವರು.
ಮದುವೆಯಾದವಳು
ತಾಳಿ ಬಾಳಲೆಂದೇ
ಕತ್ತಿಗೆ ತಾಳಿ ಬಿಗಿಯಲು ವರ
ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಿದವಳು
ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು
ಬಯಸುವಳು
ಪ್ರೀತಿಯ ನಶೆ ಬರಿಸಿ
ಮಂತ್ರಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸಿ
ಹೃದಯದಂಗಳದಿ ಬಂಧಿಸಿ
ವಂದಿಸಿ ಮನುಷ್ಯನನ್ನಾಗಿಸಲು
ಮರಳಿ ಮರಳಿ
ಯತ್ನಿಸುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾಳೆ
ಗುರಿಮುಟ್ಟುವ ಆಶೆಯಿಂದ

೨೫. ಹೆದರಿಕೆ

'ದುಷ್ಟರ ಕಂಡರೆ ದೂರವಿರು'
ಎಂದರು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು
ಆದರೆ ದುಷ್ಟರ ಲಿಸ್ಟಿನ
ದುಶ್ಯಾಸನ–ದುರ್ಯೋಧನ–ಕೀಚಕರಿಗಿಂತ
ಶಿಷ್ಟರ ಲಿಸ್ಟಿನ
ಧರ್ಮ–ಭೀಷ್ಮರದೇ ಹೆದರಿಕೆ ನಮಗೆ !
ಯಾಕಂತಿರಾ?
ಧರ್ಮ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗಳ ಪರಿಪಾಲನೆಗಾಗಿ
ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾವಾಗ ಒತ್ತೆ ಇಡುವರೋ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

೨೬. ಜೇಡರ ಬಲೆ

ಜೀವದ ಜಂಜಡ ಮೋಹದ ಬಲೆ
ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಳಚುವ ಕಲೆ
ಒದ್ದಾಡುವರ ಕಂಡು ನಗುವವರೇ ಎಲ್ಲಾ !
ಕರುಣೆಯಿಂದ ಕೈಹಿಡಿವರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ
ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣವು ಸಾಯುತ್ತಿರುವೆ
ಜೀವಿಸಲು ಹೆಣಗುತ್ತಿರುವೆ
ನನ್ನೊಳ ಹಸಿವು ಹಿಂಗಿಸುವರಾರು?
ಬದಲಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ಹಂಗಿಸುವವರೇ !
ಈ ದಾರಿ ಇಷ್ಟು ತೊಡಕೆನ್ನುವ ಅರಿವಿದ್ದರೆ
ಖಂಡಿತಾ ಕಾಲಿಡುವ ಸಾಹಸಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ
ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರದ ಜೇಡರ ಬಲೆ ಇದು !

೨೭. ಮರೆವು–ಅರಿವು

ಅರಿಯದಲೆ ಅಲೆದವು ಭಾವನೆಗಳು ಹುಚ್ಚೆದ್ದು
ಅರಿದ ಮೇಲೆ ಆ ದಾರಿಗೆ ಹಚ್ಚಿದೆ ಮುಳ್ಳು.
ಕಾಯ ಭಾವನೆ ಇನ್ನೂ ಅಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ
ಅರಿವು ಮರೆಯಾಗಿತ್ತು ಆ ಕ್ಷಣ
ಅರಿತ ಮೇಲಿನ್ನೆರಗುವ ಮನ ಉಳಿದಿಲ್ಲ
ನನ್ನವರೆನ್ನುವ ಬಾಂಧವ್ಯ ಬದುಕಿಲ್ಲ
ಬಸವನೆನ್ನಯ ತಂದೆ ಇಂದಿಂಗೆ ನಿಜ
ನೀಲವ್ವ ನಮ್ಮವ್ವ ಸಾಂತ್ವನ ಹೇಳುವ ಗರತಿ
ಬಂಧು ಅಲ್ಲಮದೇವ ಬಳಗ ಮಾದರಚೆನ್ನ
ನಿಮಗೆ ನಿಮ್ಮವರಿಗಲ್ಲದೆ ಬಾಗದೆನ್ನಯ ಶಿರ

೨೮. ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇಳಿಯಬೇಡಿ

ಬುದ್ಧ ಬಸವ ಗಾಂಧಿ ಅಂಬೇಡ್ಕರರೇ
ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇಳಿಯಬೇಡಿ ನೀವು
ನಾಲಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಬೇಕಾದರೆ
ತುಟಿಗಳಿಂದ ಪಟಪಟನೆ ಉದುರಿ ಬಿಡಿ
ಚರ್ಚೆ, ಮಾತು-ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ
ನಮ್ಮೊಳಗಿಳಿದು ಗಡಬಡ ಮಾಡಿ
ಗದ್ದಲ ಹಿಡಿಸಿ ನಮ್ಮ ನೆಮ್ಮದಿ ಕೆಡಿಸಬೇಡಿ
ನಿಮ್ಮನ್ನು ತಿಳಿದುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ
ಕ್ಷಣ ಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಅಳುಕುತ್ತದೆ
ಮನದೊಳಗೆ ಮುಳ್ಳಿನಂತೆ !
ನಮ್ಮೊಳಗಿಳಿದರೆ ನೀವು
ಖಂಡಿತ ಅಳಿಯುತ್ತೇವೆ ನಾವು
ಅದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಇಳಿಯಬೇಡಿ ನೀವು !
ಬೇಕಾದರೆ ನಮ್ಮ ಸಂಸತ್ತು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟು
ಅಸೆಂಬ್ಲಿ, ಮನೆ, ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಅಲಂಕಾರವಾಗಿರಿ
ಬೇಡೆಂದವರಾರು ?
ಧೂಳು ಝಾಡಿಸಿ ಹಾರಹಾಕಿ ಬೇಕಾದರೆ
ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪಾರ್ಥಿಸುವೆವು
ಮಾಡಿಸುವೆವು ನಿಮ್ಮ ಪರಿಚಯ ದೇಶ-ವಿದೇಶಿಯರಿಗೆ
ಸಾಕಲ್ಲವೆ ಇಷ್ಟು ಉಪಕಾರ! ○

೨೯. ಅನುಭವದ ಬುತ್ತಿ

ಜಗವೆಂಬುದು ಕಬ್ಬಿನ ಗಾಣ
ಜೀವನವೆಂಬುದು ಕಬ್ಬಾಗಿರಿಸು
ನೋವಿನ ಬಾಧೆಯ ಸ್ವೀಕರಿಸು
ಅಂದಾಗ ನಿನಗೆ ಸಿಹಿ ದೊರೆಯುವುದು
ಜಗವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾದ ಅಚ್ಚು
ಬಾಳೆಂಬುದು ಕುದಿಸು ದ್ರವಿಸು
ಬೆಂಕಿಯ ಝಳ ಸಹಿಸು
ಅಂದಾಗ ನೀನು ಆಕಾರಗೊಳ್ಳುವಿ
ಜಗವೆಂಬುದು ತಪ್ಪ ಒಪ್ಪುಗಳ ತಾಣ
ಸೋಲು ಗೆಲುವುಗಳ ಸಂಗಮ
ಗೆಲ್ಲಲು ಯತ್ನಿಸು, ಬೀಳು, ತಾಳು
ಅಂದಾಗ ನಿನಗನುಭವ ದೊರೆಯುವುದು
ತಪ್ಪುತ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪುತ ಮುನ್ನುಗ್ಗು
ತಪ್ಪು ಮರುಕಳಿಸದಂತೆ ಕಣ್ಣಿಡು
ತಪ್ಪು ಒಪ್ಪುಗಳ ರಾಶಿಯೇ ಅನುಭವ ಬುತ್ತಿ
ಆಗಲೇ ನೀನನುಭವಿ.

○

೩೦. ಹೃದಯ ರಾಜ್ಯ

ಒಡೆಯ ನೀನು ಒಡತಿ ನಾನು
ಹೃದಯರಾಜ್ಯ ಆಳುವ ಬಾ
ನಲ್ಲ ನೀನು ನಲ್ಲೆ ನಾನು
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಬಾಳುವ ಬಾ
ಪ್ರೇಮಿ ನೀನು ಪ್ರೇಯಸಿ ನಾನು
ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ಬಾಳುವ ಬಾ
ಕಣ್ಣು ನೀನು ದೃಷ್ಟಿ ನಾನು
ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ದೇವನ ಕಾಣುವ ಬಾ
ಹೃದಯ ನೀನು ಭಾವ ನಾನು
ದೇವ ಗಾನ ಹಾಡುವ ಬಾ
ಮನವು ನೀನು ನೆನಹು ನಾನು
ಮಹವ ತಿಳಿಯುವ ಬಾ
ಜ್ಞಾನ ನೀನು ಕ್ರಿಯೆ ನಾನು
ಕೂಡಿ ಬಾಳುವ ಬಾ
ಒಮ್ಮನದಿ ಒಲವಿನಿಂದ
ಬಸವ ಪಾದಕ್ಕೆರಗುವ ಬಾ
ಒಡೆಯ ನೀನು ಒಡತಿ ನಾನು
ಹೃದಯರಾಜ್ಯ ಆಳುವ ಬಾ.

೦

೩೧. ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಬೆಸುಗೆ

ನಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಒಲುಮೆಯಲ್ಲಿ
ಬಾಳ ಬಯಸುವ ನನಗೆ ಏನು ಕಾದಿದೆಯೊ ಕಾಣೆ !
ಏನೇ ಬರಲಿ ಎಂತೇ ಆಗಲಿ
ನಿನ್ನ ನಲ್ಮೆಯ ಹೃದಯದಾಸರೆ ಸಾಕು ನಿನ್ನಾಣೆ !
ಒಳಗೆ ಬರಿಯ ಕೊಳಕು ತುಂಬಿ
ಮೇಲೆ ಒಣ ಥಳಕು ತೋರುವಾಸೆ ಹೊಲ್ಲ
ನಿನ್ನ ಶಕ್ತಿಯೊಡನೆ ನನ್ನ ನಿಷ್ಠೆ ಸೇರೆ
ಮಹದ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ತಡೆ
ಬಸವ ತಂದೆ ಬೆಸೆಯುತಿಹನು
ನನ್ನ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವ, ಉದ್ದೇಶರಹಿತವಲ್ಲವಿದು !
ಅವನ ಹೃದಯ ಒಪ್ಪುವಂತೆ
ಉದ್ದೇಶ ಫಲಿಸುವಂತೆ ಬಾಳಿ ಬೆಳಗೋಣ!

೩೨. ಭವಸಾಗರ ದಾಟಿಸು

ಬಾರಯ್ಯಾ ಭವಸಾಗರದಿ ಬಿದ್ದಿರುವ
ಎನ್ನ ಉಳಿಸಲು ಅಂಬಿಗನ ತೆರದಿ
ಕರುಣೆಯಿಂದ ದಡವ ಸೇರಿಸು ಭರದಿ
ಸುಖ ದುಃಖದಲೆಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ
ಉಸಿರುಗಟ್ಟಿ ಚಡಪಡಿಸುತಿಹ ಎನಗೆ
ಜೀವನ ಪ್ರವಾಹದಿ ಈಜು ಕಲಿಸು ಬೇಗ
ಸ್ತುತಿನಿಂದೆಗೊಳಗಾಗಿರುವ ಎನ್ನ
ಮನದಲ್ಪ ಶಕ್ತಿಗೆ ಧೈರ್ಯತೋರಿ
ಮಹಾಪರ್ವತದ ಸ್ಥಿರತೆ ಕರುಣಿಸು ಮುದದಿ
ಅಳಿಯಾಸೆಗೆಳೆಸುವ ಎನ್ನೀ ಸ್ವಭಾವವ
ಶರಣರ ಶ್ರೀ ಚರಣಕ್ಕೆರಗಿಸು
ಬಸವಜ್ಯೋತಿಯ ಬೆಳಗಿನಲಿ ನಿಲಿಸು.

○

೩೩. ಭಾವದ ಬಯಕೆ

ತನುವಿನ ಕರ್ಮವ ತೊಡೆದಿಹೆನು
ಮನದ ಕದವ ತೆರೆದಿಹೆನು
ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹರಡಿ ಕುಳಿತಿಹೆನು
ನಲ್ಲ ನಿನ್ನ ಬರವ ಹಾರುತಿರುವೆನು
ಅಂದಿನ ಅಸ್ಥಿರತೆ ಇಂದಿಲ್ಲ ನಲ್ಲನೆ
ಹೃತ್ಕಮಲ ಸೂಸುತಿದೆ ಸುಗಂಧ ಘಮ್ಮನೆ
ಅಳಿಯಾಸೆಯಳಿದು ತಿಳಿಯಾಗಿದೆ ಮನ
ಲೋಕದ ಜೀವಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಕಾಣುವೆ
ಮನಸಾರೆ ಸೇವೆಗೈದು ಧನ್ಯಳಾಗುವೆ
ವಿಶ್ವಗುರು ಬಸವನ ಕರುಣೆ ಅನುಗಾಲವಿರಲಿ
ಶರಣರ ಶಕ್ತಿ ಎನ್ನ ಬೆಂಗಾವಲಿರಲಿ.

೩೪. ನಗೆಯ ಹಿಂದಿನ ಹೊಗಿ

ಆ ಮುಖ ಸದಾ ಬೆಂಕಿ ಕಾರುವ ಕುಂಡ
ಒಮ್ಮೆಯೂ ಮೂಡಲಿಲ್ಲ ಆತ್ಮೀಯ ನಗೆ
ಮೈ ಮುರಿದು ದುಡಿದು ಆ ಮನ ತಣಿಸಿ
ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಮುದಗೊಳಿಸಬೇಕೆಂದೆ
ನನ್ನ ಮೈ ಮಣ್ಣಾಗಿ ಮನ ಹುಣ್ಣಾದರೂ
ಆ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ತಂಪು ಕಾಣಲೇ ಇಲ್ಲ.
ಆತ್ಮೀಯ ನಗೆ ಮೂಡಲೇ ಇಲ್ಲ
ಯಾವಾಗೋ ಒಮ್ಮೆ ನಕ್ಕ –ಹಂಗ ಕಂಡರೂ
ನಗೆಯ ಹಿಂದೆ ಹೊಗಿ ಧಗೀನ ಜಾಸ್ತಿ
ಹೌದು, ತಪ್ಪು ನನ್ನದೇ
ಕತ್ತೆಯ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಮುದ್ದು ಕೊಟ್ಟರೆ
ಲತ್ತಿ ಅಲ್ಲದೆ ಪ್ರೀತಿ ಸಿಕ್ಕೀತೆ?

೩೫. ಹುಣಸೆ ಮರ

ಸಸಿ ನೆಟ್ಟವರ್‍ಯಾರೋ
ಪಾತಿ ಕಟ್ಟಿದವರ್‍ಯಾರೋ
ನೀರು ಎರೆದವರ್‍ಯಾರೋ
ಹಕ್ಕಿನಿಂದ ಹಣ್ಣು ಕಿತ್ತುವವರಿನ್ಯಾರೋ
ಬಡಿದ ಹುಣಸೆಮರ ನಾವು
ನಮ್ಮ ಕಡೆ ನೋಡೋದು
ಮತ್ತೆ ಫಲ ಹತ್ತಿದಾಗ
ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿದಾಗ
ಉರಿದು ತರಿದು
ಬರಿದು ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ
ನಮಗೆ ಉಳಿದದ್ದು
ಬರಿ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ!

೩೬. ಬರೀ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ

ಬ್ಯಾಸಗಿ ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಬತ್ತಿದ
ನಮ್ಮೂರ ಹಳ್ಳದ ದಂಡಿ
ನಮಗೆಲ್ಲ ಆಡುವ ಜಾರಗುಂಡಿ
ಜಾರಗುಂಡಿ ಆಡಿ ಹರಿದ ಚಡ್ಡಿ
ಅಪ್ಪನ ಕಣ್ಣಾಗ ಕೋಪದ ಕಿಡಿ
ಬಗಲಿಗೆ ನೀರಿನ ತತ್ರಾಣಿ
ಕೈಯಾಗ ಬುತ್ತಿ ಗಂಟು
ಮಾವಿನ ಮರ ಕಾಯೋ ಕೆಲಸ
ಕುರಿ ಹಿಂಡಿನ ಹಿಂದ್ಹಿಂದ
ತಕಲಿ ತಿರುಗಿಸಿ ಕುರಿ ನೂಲು ತೆಗೆವ
ಪುಂಡಲೀಕ ಮಾವ ಬರೋದ ತಡ
ಮೊಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮ ಕುರಿಹಾಲು ಕೊಡೋ
ಎಂದು ಗಂಟು ಬೀಳೊ
ಮುಗ್ಧ ಮನಸ್ಸು
ಮರದ ಟೊಂಗಿಗೆ ಜೋಕಾಲಿ ಆಡಿ
ಮಂಗ್ಯಾನ್ಹಂಗ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದು
ಕುಣಿದು ಕುಪ್ಪಳಿಸುವ ಖುಷಿ

ಗೆಳತ್ಯಾರ ಜೋಡಿ
ಕಾಯ ಕುಳ್ಳ ಆರಿಸೊ ನೆವ
ಹಳ್ಳ ಕೊಳ್ಳ ಗುಡ್ಡ ಬೆಟ್ಟ
ಬಯಲು ಬನ ಕವಲು ದಾರಿ
ಹಕ್ಕಿಗಳ್ಹಾಂಗ ಹಾರೋ ಸೊಗಸು
ಹುಣ್ಣಿವಿ ಅಮವಾಸಿ
ಮಜ್ಜಿಗೆಪ್ಪ ಮುತ್ಯಾನ ಭಜಿನಿ
ಬೆಳತನಕ ಹಾಡಿನ ಸ್ಪರ್ಧೆ
ಅಜ್ಜಿ ಹೇಳೊ ಕೀಲು ಕುದರೆ
ಕಥೆ ಕೇಳ್ತಾ ನಿದ್ರೆ ಹೋಗುವ
ಬೆಳದಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿಗಳು
ಈಗ ಬರಿ ನೆನಪು ಮಾತ್ರ.

೩. ೮೦. ವಚನಗಳು

ಹೆಣ್ಣು ಜಗದ ಕಣ್ಣು

೧

ಹೆಣ್ಣು ಹುಣ್ಣೆಂದು ಜರಿದರು ಕೆಲವರು
ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯೆಂದು ಜಾರಿದರು ಕೆಲವರು
ಹೆಣ್ಣು ಶೂದ್ರಳೆಂದು ಶೋಷಿಸಿದರು ಕೆಲವರು
ಹೆಣ್ಣು ಅಬಲೆಯೆಂದು ಸುಖಿಸಿದರು ಕೆಲವರು
ಇಂತಪ್ಪವರ ಕಣ್ಣ ಕತ್ತಲೆ ಕಳೆದು
ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಹುಣ್ಣಲ್ಲ
ಹೆಣ್ಣು ಜಗದ ಕಣ್ಣೆಂದು
ಒಳಗಣ್ಣು ತೆರೆಸಿದ ಎನ್ನಯ್ಯ
ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಂಗೆ
ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನಯ್ಯಾ.

◆◆

ನಾರಿಯರ ಬವಣೆ

೨

ಆರ್ ಹೊಡೆದ ಪುರುಷ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ
ಮನೆಮಂದಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವನದೇ ಮುತವರ್ಜಿ!
ನೂರು ಕೆಲಸವ ಮಾಡಿ ಮನೆಗೆ ಬಂದ ನಾರಿಗೆ
ಆದರಿಸುವ ಮಾತಂತಿರಲಿ ಬೆದರಿಸುವ ನುಡಿಗಡಣ!
ಇದು ನಮ್ಮ ನಾರಿಯರ ದಿನನಿತ್ಯದ ಬವಣೆ
ನೋಡಾ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ,

◆◆

ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳುವೆ
೩

ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಉರಿಕಾಯಿಸುತ್ತ ಕೂಡುವ
ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಂತಕಿ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ನಲಿವ
ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಯಲೊಳಗೆ ವಿಹರಿಸುತ್ತ
ಹೊತ್ತುಗಳೆವ ಪುರುಷರ ಬಾಳುವೆ ಒಂದೆಡೆಯಾದರೆ
ಚಳಿ ಮಳೆ ಬಿಸಿಲೆನ್ನದೆ ಹಗಲಿರುಳು
ಮನೆಯ ಒಳ-ಹೊರಗೆ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದೇ
ದುಡಿವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಳುವೆ
ಉರಿಬಿಸಿಲೊಳು ಬರಿಗಾಲಿನಲಿ ಉಸುಕು
ತುಳಿದಂತೆ ಕಾಣಾ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ

◆◆

ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಮನೆ
೪

ಗೃಹಣಿ ಗೃಹ ಮುಚ್ಯತೆ
ಅಡಿಗೆಯ ಮನೆಯ ಅನ್ನಪೂರ್ಣೆ
ಹೆರಿಗೆ ಮನೆಯ ಮಹಾತಾಯಿ
ಎಂಬ ಮಾತುಗಳ ಹುತ್ತಿನಲಿ
ಹೂತು ಹೋದವಳಿಗೆ
ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದ ಮಹಾಮನೆ ತೋರಿದ
ಅರಿವಿನ ಗುರು ಮಹಾಮಹಿಮ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಂಗೆ
ನಮೋ ನಮೋ ಎಂಬೆನಯ್ಯಾ

ನರಪೇತಲರ ನರಳಾಟ

೫

ಬಂಗಾರದ ಹೊಗೆ ಹಾಯುವ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ
ತಂಬಾಕಿನ ಹೊಗೆ ಹರಡಿಹುದಯ್ಯಾ !
ಹಾಲಿನ ಹೊಳೆ ಹರಿಯುವ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ
ಹೆಂಡದ ಹೊಳೆ ಹರಿಯುತ್ತಿಹುದಯ್ಯಾ !
ವೀರ ಧೀರ ಶೂರ ಸಾಹಸಿಗಳ ದೇಶದಲ್ಲಿ
ನರಸತ್ತ ನರಪೇತಲರ ನರಳಾಟ ನೋಡಾ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ !

◆◆

ನಾಡಿನ ಭವಿತವ್ಯ

೬

ಮನೆ ಮಠಗಳೆಲ್ಲಾ ಕ್ಲಬ್ ಬಾರ್‌ಗಳಾದರೆ
ಗುರು ಹಿರಿಯರೆಲ್ಲಾ ಕಳ್ಳ ಖದೀಮರಾದರೆ
ನೆರೆಹೊರೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಭಯೋತ್ಪಾದಕರಾದರೆ
ಸಚಿವ ಶಾಸಕರೆಲ್ಲಾ ಭ್ರಷ್ಟರಾದರೆ
ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳೆಲ್ಲಾ ವೇಶ್ಯಾವಾಟಿಕೆಗಳಾದರೆ
ನಾಡಿನ ಭವಿತವ್ಯ ಎಂತಯ್ಯಾ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ ?

◆◆

ನಿಜ ಗುರುಗಳು

೭

ಅಂಜಿಸಿ ಕಲಿಸುವವರು ಕೆಲರು
ರಂಜಿಸಿ ಕಲಿಸುವವರು ಕೆಲರು
ಅಂಜಿಸಿ ರಂಜಿಸಿ ಕಲಿಸುವವರು ಕೆಲರು
ಅಂಜಿಸದೆ ರಂಜಿಸದೆ
ಅರಿವು ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಲಿಸುವವರೇ
ನಿಜ ಗುರುಗಳು ನೋಡಾ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ.

◆◆

ಅರಿವುಗೇಡಿಗಳ ಅನಾಹುತ

೮

ಅರಿವುಳ್ಳವರ ಅರಿವುಗೇಡಿತನ ಕಂಡು
ಹೇಸಿಗೆಯೆನಿಸಿತ್ತಯ್ಯಾ !
ನಮ್ಮವರೆನ್ನಬಹುದೆ ಇಂಥವರ ?
ಮನೆಯ ದೀಪವೆಂದು ಮುದ್ದಿಸ ಹೋದರೆ
ಮುಖ ಸುಡದಿರುತ್ತದೆಯೆ?
ನಮ್ಮ ಒಲೆಯ ಬೆಂಕಿಯೆಂದು ಉಡಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಕೊಂಡರೆ
ಒಡಲುರಿಯದಿರುತ್ತದೆಯೆ?
ಅವರ ತಪ್ಪು ಖಂಡಿಸಿ ತಿದ್ದದಿದ್ದರೆ
ಧರ್ಮ ಸಮಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಳಾಗುತ್ತದೆ.
ನೋಡಾ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ !

◆◆

ನಡೆಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿ

೯

ಸ್ಟೇಜ್ ಮೇಲಿನ ಭಾಷಣ
ಬೇಸಿಗೆಯ ಅಡಮಳೆಯಂತೆ ತೀಕ್ಷ್ಣ
ಎಲ್ಲೆಡೆ ಮಹಾಪೂರವೋ ಮಹಾಪೂರ !
ಎರೆಹೊಲದ ಮಣ್ಣು ಒಂದಿಂಚೂ ತೊಯ್ದಿಲ್ಲ !!
ಒಡ್ಡೆಲ್ಲ ಒಡೆದು ಮಣ್ಣೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋದಂತೆ
ಇಂತಪ್ಪ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲರ ಪ್ರವಚನ !
ಅಂತಪ್ಪವರ ಬದುಕಿನ ರೀತಿ ಅರ್ಥಹೀನ
ನಡೆಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿ ಮುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರದಂತೆ
ನೋಡಾ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ !

◆◆

ನಿಜದರಿವು

೧೦

ಮಸೀದಿ ಉರುಳಿಸಿ ಮಂದಿರ ಕಟ್ಟುವ
ಹಟ ಹಲವರಿಗೆ !
ಮಂದಿರ ಕೆಡಹಿ ಮಸೀದೆ ಕಟ್ಟುವ
ಚಟ ಕೆಲವರಿಗೆ !
ಸ್ಥಾವರಕ್ಕಳಿವುಂಟು ಜಂಗಮಕ್ಕಳಿವಿಲ್ಲ
ಎಂಬ ನಿಜದರಿವು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಂಥವರಿಗೆ !
ಮಂದಿರ –ಮಸೀದೆ ಒಡೆದುದ ಕಟ್ಟಬಹುದು
ಬಿರಿದ ಹೃದಯಗಳನೆಂತು ಬೆಸೆಯಬಹುದು
ಹೇಳಾ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ ?

◆◆

ಆಸೆ ಬೀಸರವೋಗದಿರಲಿ

೧೧

ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಹಾರುವ ಆಸೆ
ಚುಕ್ಕಿಯಂತೆ ಮಿನುಗುವ ಆಸೆ
ಮರಗಳಂತೆ ಚಿಗುರುವ ಆಸೆ
ಬಳ್ಳಿಯಂತೆ ಹರಡುವ ಆಸೆ
ನೀರಿನಂತೆ ಹರಿಯುವ ಆಸೆ
ಗಾಳಿಯಂತೆ ಸುಳಿಯುವ ಆಸೆ
ನಿಸರ್ಗದಂತೆ ಬಾಳುವ ಆಸೆ
ವಿಶ್ವದಂತರಾಳವನು ಅರಿವ ಆಸೆ
ಇಂತಪ್ಪ ಆಸೆ ಬೀಸರವೋಗದಂತೆ
ಮಾಡಾ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ.

◆◆

ದೇವ ಋಣ ತೀರಿಸು

೧೨

ಆಹಾರ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಪಚನಶಕ್ತಿ ಕೊಡಬಹುದೆ ?
ಮೂಗುತಿ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಮೂಗು ಕೊಡಬಹುದೆ ?
ಓಲೆಯ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕಿವಿಯ ಕೊಡಬಹುದೆ ?
ಗೆಜ್ಜೆ–ಪೈಜಣ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕಾಲು ಕೊಡಬಹುದೆ?
ಚಿನ್ನದ ಬಳೆ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ಕೈಯ ಕೊಡಬಹುದೆ?
ಸುವರ್ಣದ ಕಿರೀಟ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲದೆ ತಲೆ ಕೊಡಬಹುದೆ?
ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಾತಂಗೆ ನಾವೇನು ಕೊಡಬಲ್ಲೆವಯ್ಯಾ ?
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ !

◆◆

ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ

೧೩

ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣಾ, ನಿನ್ನ
ಭಕ್ತನೆಂಬರು ಕೆಲವರು
ಮಹಾತ್ಮನೆಂಬರು ಕೆಲವರು
ಗುರುವೆಂಬರು ಕೆಲವರು
ಜಗದ್ಗುರುವೆಂಬರು ಕೆಲವರು
ವಿಶ್ವಗುರುವೆಂಬರು ಕೆಲವರು
ಇಂತಪ್ಪ ಉಪಾಧಿಗಳ ನಿನಗಂಟಿಸಿ
ನಿನ್ನ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವನೆಂದರಿಯದೆ
ತಮ ತಮಗೆ ತಾವೇ ಗುರುವೆಂದು
ಸದ್ಗುರುವೆಂದು ಜಗದ್ಗುರುವೆಂದು
ಅರಿವನ್ನು ಅಂಗಳಕ್ಕೊಗೆದರು !
ನೋಡಾ, ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ !

◆◆

ನಡೆನುಡಿ ಒಂದಾಗಿರಲಿ

೧೪

ಮಾತು ಮನಾರ ಕೃತಿ ಸುಮಾರ
ಎಂಬ ಊಸರವಳ್ಳಿಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ,
ಮಾತಿನಂತೆ ಮನವಿಲ್ಲದ, ನುಡಿಯಂತೆ ನಡೆಯಿಲ್ಲದ
ಜಾತಿಡೊಂಬರ ನಡುವೆ
ನಡೆ–ನುಡಿ ಒಂದಾಗಿರುವಂತೆ ಇರಿಸಯ್ಯಾ
ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚ ಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ ?

◆◆

ಡಾ. ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ ಅವರು
ರಚಿಸಿದ ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧.	ಮರಣವೇ ಮಹಾನವಮಿ	೧೯೭೯
೨.	ಗಣನಾಯಕ ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವರು	೧೯೮೦
೩.	ಷಣ್ಮುಖ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು	೧೯೮೨
೪.	ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರು ಕಂಡ ಬಸವಣ್ಣನವರು	೧೯೮೩
೫.	ಶರಣೆಯರ ವಚನಾಮೃತ	೧೯೮೫
೬.	ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ವಚನಗಳು	೧೯೮೭
೭	ಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು	೧೯೮೮
೮.	ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ ವಿಮೋಚನೆ ಹಾಗೂ ಬಸವಣ್ಣನವರು	೧೯೮೯
೯.	ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗೇಶ್ವರರ ವಚನಗಳು	೧೯೯೦
೧೦.	ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯ ವಚನಗಳು	೧೯೯೩
೧೧.	ಸ್ತ್ರೀ ಸಂವೇದನೆಗಳು (ಕವನ ಸಂಕಲನ)	೨೦೦೦
೧೨.	ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ	೨೦೦೨
೧೩.	ಕವಿಗಳು ಕಂಡ ಮಹಾಂತ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು	೨೦೦೨
೧೪.	ಶರಣೆ ಹಡಪದ ಲಿಂಗಮ್ಮ	೨೦೦೫
೧೫.	ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ವಚನಾಂಕಿತಗಳು	೨೦೦೫
೧೬.	ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಜಿ. ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪನವರು	೨೦೦೬
೧೭.	ವರಕವಿ –ಜಗದ ಕವಿ ಈಶ್ವರ ಸಣಕಲ್ಲರು	೨೦೦೮
೧೮.	ದಲಿತ ವಚನಕಾರ ಕುಮಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯಾ (ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ)	೨೦೧೧
೧೯.	ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ ವಚನಗಳು (ಅಪ್ರಕಟಿತ)	

(ಶ್ರೀಮತಿ) ಎಸ್.ಎಸ್. ಲಂಗೋಟಿ ಅವರು 'ಕಲ್ಯಾಣಮ್ಮ ಲಂಗೋಟಿ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕವಯಿತ್ರಿಯಾಗಿ, ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರ್ತಿಯಾಗಿ, ಗದ್ಯಲೇಖಕಿಯಾಗಿ ಚಿರಪರಿಚಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕಲ್ಯಾಣನಾಡಿನ ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭಾಲ್ಕಿ ತಾಲೂಕಿನ ಬೀರಗಿ(ಬಿ) ಗ್ರಾಮದ ಶರಣದಂಪತಿಗಳಾದ ಶ್ರೀ ಹಾವಪ್ಪ ಮಾಸ್ತರ ಕೋಟೆಣ್ಣವರ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮತಿ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮನವರ ಉದರದಲ್ಲಿ (೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ) ಜನಿಸಿ, ಬೀದರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಧಾರವಾಡದ ಬಾಸೆಲ್ ಮಿಶನ್ ಗರ್ಲ್ಸ ಹೈಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ, ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪದವಿ ಪೂರ್ವ ಹಾಗೂ ಪದವಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದರು. ಅನಂತರ ಧಾರವಾಡದ ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಎಂ.ಎ. ಕನ್ನಡ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಪದವಿ (೧೯೭೯) ಪಡೆದು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮದುರ್ಗದ ಸಿ.ಎಸ್. ಬೆಂಬಳಗಿ ಕಲಾ, ಶಾ. ಎಂ. ಆರ್.ಪಿ. ವಿಜ್ಞಾನ, ಜಿ.ಎಲ್.ರಾಠಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆಗೆ ಸೇರಿದರು.

ಶ್ರೀಮತಿ ಎಸ್.ಎಸ್. ಲಂಗೋಟಿಯವರು ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲೇ ಡಾ.(ಶ್ರೀಮತಿ) ಸುಲೋಚನಾ ಸಂಗನಬಸವ ಮಟ್ಟಿ ಅವರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕ ದಲಿತ ವಚನಕಾರ 'ಕುಮಾರ ಕಕ್ಕಯ್ಯನ ವಚನಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ' ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಧಾರವಾಡದಿಂದ ಪಿಎಚ್.ಡಿ ಪದವಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮದುರ್ಗದ ಡಿಗ್ರಿ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ೩೪ ವರುಷಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿಂ-ಯಾಗಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಲೇ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃಷಿ ಕೈಕೊಂಡು ೧೮ಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ರಚನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಜೀವಾಳ, ಹೃದಯವೆನಿಸಿರುವ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಇವರ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ. 'ಎನ್ನಯ್ಯ ಬಚ್ಚಬರಿಯ ಬಸವಣ್ಣ' ಎಂಬ ವಚನಾಂಕಿತದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ವಚನಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. ೨೦೦೦ ಇಸ್ವಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ದೇಶಗಳಾದ ಇಂಗ್ಲಂಡ, ಅಮೇರಿಕಾ, ವ್ಯಾಟಿಕನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಇಟಲಿ, ಜರ್ಮನಿ, ಕೆನಡಾ, ಆಸ್ಟ್ರಿಯಾ, ಹಾಲಂಡ, ಸಿಂಗಾಪುರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊಂಡು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ ಕುರಿತು ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತುಮಕೂರ ಹಾಗೂ ಶಿವಮೊಗ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಜರುಗಿದ ಅ.ಭಾ.ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ, ವಚನ ವಾಚನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಗಡಿನಾಡು ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ 'ಲಚ್ಚಿಯಬ್ಬರಸಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ' ಶರಣ ಅಂಬಿಗಚೌಡಯ್ಯ ಗಣಾಚಾರ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಬಸವ ಗುರುಕಾರುಣ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಶರಣದಾಂಪತ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಗೌರವಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಚಿಂತನಗಳು ಪ್ರಸಾರವಾಗಿವೆ.

ಗದಗ-ಬೆಟಗೇರಿ

– ಅಂಬಿಗರ ಕುಮಾರ ಚೌಡಯ್ಯ
ಆಧುನಿಕ ವಚನಕಾರರು